

महाराष्ट्र शासन

तंत्रशिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य.

३, महापालिका मार्ग, पत्र पेटी क्र. १९६७, मुंबई ४०० ००९.

दूरध्वनी क्र. ०२२-६८५९७४८६ / ४८७

ई-मेल - desk१८@temaharashtra.gov.in, वेबसाईट: <http://www.temaharashtra.gov.in>

तात्काळ :: स्पीड पोस्ट / ई-मेलद्वारे / संकेतस्थळ

क्र. १८/तंत्रिसं/एनएसपी/संस्थापत्र/२०२४-२५/ 332
दिनांक : २९/०७/ २०२४

प्रति,

सर्व संबंधीत संस्थाचे प्राचार्य / संचालक / अधिष्ठाता,

(मान्यताप्राप्त व्यावसायिक पदविका / पदवी / पदव्युत्तर पदवी अभ्यासक्रम चालविणाऱ्या संस्था)

महाराष्ट्र राज्य.

विषय: -शैक्षणिक वर्ष २०२४-२५ करिता केंद्र शासनाच्या एनएसपी पोर्टलद्वारे राबविण्यात येणाऱ्या शिष्यवृत्ती योजनांचे अर्ज भरण्यासाठी व त्यासाठी आवश्यक One Time Registration (OTR) बाबतच्या सूचना...

संदर्भ: - १. केंद्र शासनाचे पत्र क्र. Z-11017/100/2023-SCH दि. ०१/०७/२०२४ - (Timeline)

२. एनएसपी पोर्टलवर सन २०२४-२५ करिता जाहीर करण्यात आलेल्या सूचना.

केंद्र शासनाच्या एनएसपी [National Scholarship Portal (NSP) संकेतस्थळ : www.scholarships.gov.in] पोर्टलद्वारे ऑनलाईन पध्दतीने राबविल्या जात असलेल्या खालील योजनांच्या महाराष्ट्र राज्यातील अंमलबजावणीसाठी तंत्रशिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य मुंबई हे नोडल ऑफीस घोषित करण्यात आलेले आहे.

अ.क्र	योजनेचे नाव	सविस्तर माहितीसाठी संकेतस्थळ	विभाग / मंत्रालय
१.	गुणवत्ता नि साधन शिष्यवृत्ती योजना (Merit Cum Means Based Scholarship Scheme)	अल्पसंख्यांक विद्यार्थ्यांसाठी (www.minorityaffairs.gov.in)	अल्पसंख्यांक कार्य मंत्रालय, भारत सरकार
२.	टॉप क्लास शिक्षणासाठी शिष्यवृत्ती योजना (Scholarship for Top Class Education for students with Disabilities)	दिव्यांगजन विद्यार्थ्यांसाठी (www.disabilityaffairs.gov.in)	सामाजिक न्याय आणि सबलीकरण मंत्रालय, भारत सरकार
३.	प्रगती शिष्यवृत्ती योजना (पदविका / पदवी) [Pragati Scholarship Scheme (Diploma /Degree)]	विद्यार्थीनींसाठी (www.aicte-india.org)	अखिल भारतीय तंत्रशिक्षण परिषद, (AICTE)
४.	सक्षम शिष्यवृत्ती योजना (पदविका /पदवी) [Saksham Scholarship Scheme (Diploma /Degree)]	दिव्यांगजन विद्यार्थ्यांसाठी (www.aicte-india.org)	अखिल भारतीय तंत्रशिक्षण परिषद, (AICTE)
५.	स्वनाथ शिष्यवृत्ती योजना (पदविका /पदवी) [Swanath Scholarship Scheme Diploma /Degree]]	<ul style="list-style-type: none"> अनाथ विद्यार्थ्यांसाठी किंवा ज्या विद्यार्थ्यांचे आई वडील दोघेही किंवा दोघां-पैकी एक कोविड-१९ ने मृत्यू पावले आहेत किंवा ज्या विद्यार्थ्यांचे पालक सशस्त्र दल आणि केंद्रीय निमलष्करी दलांच्या कारवाईमध्ये शहीद झाले आहेत अशा विद्यार्थ्यांसाठी (www.aicte-india.org) 	अखिल भारतीय तंत्रशिक्षण परिषद, (AICTE)

६.	पदव्युत्तर पदवी अभ्यासासाठी राष्ट्रीय शिष्यवृत्ती [National Scholarship Post Graduate Studies]	<ul style="list-style-type: none"> • विश्व विद्यालय अनुदान आयोग, नवी दिल्ली (UGC) यांनी वेळोवेळी निर्दिष्ट आणि अधिसूचित केलेल्या, भारतातील विद्यापीठ / महाविद्यालय / संस्थेमध्ये, मान्यता प्राप्त पदव्युत्तर पदवी अभ्यासक्रमाचे पूर्णवेळ शिक्षण घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांसाठी युजीसीची पदव्युत्तर पदवी अभ्यासक्रमाच्या अभ्यासासाठी राष्ट्रीय शिष्यवृत्ती • सदर शिष्यवृत्तीसाठी योजनेअंतर्गत अटी व शर्तीच्या अधीन राहून, विद्यार्थ्यांची वयोमर्यादा ३० वर्षांपेक्षा कमी असणे गरजेचे. (https://www.ugc.gov.in/Scholarships) 	विद्यापीठ अनुदान आयोग (UGC)
----	--	--	-----------------------------

शैक्षणिक वर्ष २०२४-२५ साठी, केंद्र शासनाचे पत्र क्र.१ नुसार, वरील अनुक्रमांक २ ते ६ योजनांसाठी विद्यार्थ्यांना, एनएसपी पोर्टलवर योजनांचे अर्ज भरण्याची प्रक्रिया दि.३० जून, २०२४ पासून सुरु करण्यात आली असून योजनांचे अर्ज भरण्याची अंतिम मुदत दि.३१ ऑक्टोबर, २०२४ पर्यंत देण्यात आलेली आहे. सोबत संदर्भीय पत्र क्र.१ ची प्रत जोडली आहे.

तरी उपरोक्त विषयाच्या अनुषंगाने, सर्व संस्थांना कळविण्यात येते की, त्यांनी त्यांच्या संस्थांमध्ये शिकत असलेल्या सर्व विद्यार्थ्यांना, केंद्र शासनाकडून एनएसपी पोर्टलवर जाहिर केलेल्या सुचनांनुसार, शैक्षणिक वर्ष २०२४-२५ साठी, एनएसपी पोर्टलवरील उपरोक्त योजनांच्या लाभासाठी अर्ज (नवीन / नुतनीकरण) करण्याकरिता, विद्यार्थ्यांला प्रत्येक शैक्षणिक वर्षाला नोंदणी करावी लागू नये व शिष्यवृत्ती अर्ज करण्याच्या प्रक्रियेत सुलभता येणेसाठी विद्यार्थ्यांना एनएसपी पोर्टलवर रजिस्ट्रेशन करून One Time Registration (OTR) क्रमांक प्राप्त करून घेणे हे अनिवार्य केले आहे. सदर OTR हा आधार क्रमांक / आधार नोंदणी आयडी (EID) च्या आधारे जारी केलेला एक युनिक नंबर (१४ अंकी क्रमांक) असून एनएसपी पोर्टलवर (NSP) विद्यार्थ्यांच्या संपूर्ण शैक्षणिक कारकीर्दीसाठी लागू राहणार आहे. OTR क्रमांक प्राप्त करण्याबाबतच्या सर्व मार्गदर्शक सूचना , FAQ , युझर मॅन्युअल एनएसपी पोर्टलवर उपलब्ध आहे. तरी विद्यार्थ्यांनी एनएसपी पोर्टलवर कोणत्याही योजनेच्या लाभासाठी अर्ज (नवीन / नुतनीकरण) करण्याकरिता OTR क्रमांक प्राप्त करून घ्यावा.

तरी शैक्षणिक वर्ष २०२४-२५ पासून, एनएसपी पोर्टलद्वारे राबविण्यात येत असलेल्या योजनांचे अर्ज करण्यासाठी वन टाइम रजिस्ट्रेशन (OTR) प्राप्त करून घेण्याकरिता सर्व विद्यार्थ्यांना खालीलप्रमाणे सूचित करावे. तसेच, एनएसपी पोर्टलवर OTR क्रमांक प्राप्त करण्याबाबतची माहिती नसल्या कारणास्तव संस्थेत शिकणारा कोणताही पात्र विद्यार्थी एनएसपी पोर्टलवरील योजनेचा अर्ज भरण्यापासून वंचित राहिल्यास याबाबत सर्वश्री संस्था प्रमुख जबाबदार राहतील याची संस्था प्रमुखांनी नोंद घ्यावी. तसेच, विद्यार्थी केंद्र शासनाच्या (NSP Portal) व महाराष्ट्र शासनाच्या (DBT Portal) पोर्टलवरील शिष्यवृत्ती योजनांपैकी कोणत्याही एकाच योजनेचा लाभार्थी असेल याबाबत संस्था प्रमुखांनी स्वतः योग्य ती दक्षता घ्यावी.

एनएसपी पोर्टलद्वारे राबविण्यात येत असलेल्या योजनांचे अर्ज भरण्यासाठी व OTR बाबत युझर मॅन्युअल, मार्गदर्शक सूचना व FAQ, चा वापर करुन,

A. एनएसपी पोर्टलवर, शैक्षणिक वर्ष २०२४-२५ साठी नवीन (Fresh) अर्ज करणाऱ्या सर्व विद्यार्थ्यांनी,

१. विद्यार्थ्यांनी एनएसपी पोर्टलवर स्टुडंट कॉर्नर अंतर्गत उपलब्ध असलेली रजिस्ट्रेशन प्रक्रिया पूर्ण करुन प्राप्त होणारा रेफरन्स नंबर (११ अंकी) चा वापर करुन Face Authentication प्रक्रिया पूर्ण केल्यानंतर OTR क्रमांक (१४ अंकी) प्राप्त होण्याकरीताची प्रक्रिया पूर्ण करावी. सदरची प्रक्रिया पूर्ण झाल्यावर संबंधित विद्यार्थ्याला, विद्यार्थ्याच्या एनएसपी पोर्टलवर नोंदविलेल्या मोबाईलवर OTR क्रमांक एसएमएसद्वारे प्राप्त होणार आहे. (Face Authentication व OTR साठी Android based Mobile मध्ये Google Play Store द्वारे AadhaarFaceRD व NSP OTR App डाऊनलोड व इनस्टॉल करुन घ्यावी).
२. तदनंतर, एनएसपी पोर्टलवर सुरु झालेल्या योजनांसाठी पात्र विद्यार्थ्यांनी लागू असलेल्या योजनांसाठी प्राप्त झालेल्या OTR द्वारे योजनेच्या लाभासाठीचा संपूर्ण अर्ज एनएसपी पोर्टलवर देण्यात आलेल्या अर्ज भरण्याच्या अंतिम दिनांकाच्या आत भरुन घ्यावा.
(OTR क्रमांक प्राप्तीसाठी आधार आवश्यक आहे. आधार क्रमांक नसल्यास आधार नोंदणीसाठी प्राप्त झालेला एनरोलमेंट आयडी (EID) वापरुन नोंदणी करता येते.
जर एखाद्या अल्पवयीन विद्यार्थ्याला अद्याप आधार क्रमांक देण्यात आला नसेल तर त्याच्या/तिच्या पालक किंवा कायदेशीर पालकांच्या आधार क्रमांकाचा वापर करुन नोंदणी केली जाऊ शकते.पोर्टलद्वारे प्रत्येक विद्यार्थ्यासाठी एक OTR क्रमांक प्राप्त होतो. तथापि, पालक/ कायदेशीर पालक जास्तीत जास्त दोन ओटीआर (दोन अल्पवयीन मुलांसाठी) क्रमांक तयार करू शकतात.
३. एखाद्या विद्यार्थ्याचे एकापेक्षा जास्त ओटीआर आढळल्यास तो शिष्यवृत्तीपासून वंचित राहू शकतो याची नोंद घ्यावी.

B. एनएसपी पोर्टलवर, शैक्षणिक वर्ष २०२४-२५ साठी नुतनीकरणाचे (Renewal) अर्ज करणाऱ्या सर्व विद्यार्थ्यांनी,

१. एनएसपी पोर्टलद्वारे Face Authentication ही सेवा शै. वर्ष २०२३-२४ पासून लागू करण्यात आली परंतु विद्यार्थ्यांना ती अनिवार्य करण्यात आली नव्हती. ज्या विद्यार्थ्यांनी शैक्षणिक वर्ष २०२३-२४ मध्ये, एनएसपी पोर्टलद्वारे Face Authentication ची प्रक्रिया पूर्ण केली आहे, त्या विद्यार्थ्यांना, त्यांचा OTR क्रमांक, एनएसपी पोर्टलवरील नोंदणीकृत त्यांच्या मोबाईल क्रमांकावर एसएमएस द्वारे पाठविण्यात आला आहे. OTR क्रमांक प्राप्त झालेल्या विद्यार्थ्यांपैकी शै.वर्ष २०२४-२५ मध्ये शिकणाऱ्या पात्र विद्यार्थ्यांनी सदर OTR क्रमांकाचा वापर करुन संबंधित योजनेच्या लाभासाठीचा संपूर्ण अर्ज एनएसपी पोर्टलवर देण्यात आलेल्या अर्ज भरण्याच्या अंतिम दिनांकाच्या आत भरुन घ्यावा.
२. ज्या विद्यार्थ्याला OTR क्रमांक, एनएसपी पोर्टलवर विद्यार्थ्यांच्या नोंदणीकृत मोबाईलवर, एसएमएस द्वारे प्राप्त झालेला नसेल, त्या विद्यार्थ्यांने सदर OTR क्रमांक एनएसपी पोर्टलवरील Know your OTR या सेवेचा वापर करुन प्राप्त करुन घ्यावा व त्या OTR क्रमांकाचा वापर करुन संबंधित

योजनेच्या लाभासाठीचा संपूर्ण अर्ज एनएसपी पोर्टलवर देण्यात आलेल्या अर्ज भरण्याच्या अंतिम दिनांकाच्या आत भरून घ्यावा.

३. ज्या विद्यार्थ्यांनी शै. वर्ष २०२३-२४ मध्ये, एनएसपी पोर्टलद्वारे OTP based eKYC प्रक्रिया पूर्ण केली आहे, परंतु Face Authentication प्रक्रिया पूर्ण केलेली नाही त्या विद्यार्थ्यांना एनएसपी पोर्टलद्वारे Reference Number देण्यात आलेला आहे. त्या विद्यार्थ्यांपैकी, शै.वर्ष २०२४-२५ मध्ये शिकणाऱ्या पात्र विद्यार्थ्यांनी त्याचा उपयोग करून एनएसपी पोर्टलद्वारे Face Authentication ची प्रक्रिया पूर्ण करून, OTR क्रमांक प्राप्त करून घ्यावे व सदर OTR क्रमांकाचा वापर करून संबंधित योजनेच्या लाभासाठीचा संपूर्ण अर्ज एनएसपी पोर्टलवर देण्यात आलेल्या अर्ज भरण्याच्या अंतिम दिनांकाच्या आत भरून घ्यावा.

(डॉ. विनोद म. मोहितकर)

संचालक, तंत्रशिक्षण, म. रा. मुंबई.

प्रत - यांना माहितीसाठी सादर.

१. मा. प्रधान सचिव, उच्च व तंत्रशिक्षण विभाग, ४ था मजला, मंत्रालय विस्तार विभाग, मुंबई
२. मा. प्रधान सचिव, अल्पसंख्यांक विकास विभाग, ७ वा मजला, मंत्रालय, मुंबई.
३. मा. आयुक्त, अपंग कल्याण, महाराष्ट्र राज्य, महाराष्ट्र शासन, ३ चर्च रोड पुणे - ४११ ००९.

प्रत - यांना माहितीसाठी व त्यांच्या संकेतस्थळावर जाहिर करण्यासाठी व त्यांच्या अधिनस्त मान्यताप्राप्त व्यावसायिक अभ्यासक्रम चालविणाऱ्या सर्व संबंधित संस्थांना सूचना देऊन कार्यवाही पूर्ण करून घेण्याबाबत.

१. सहसंचालक, तंत्रशिक्षण विभागीय कार्यालय, मुंबई/पुणे/नाशिक/छत्रपती संभाजीनगर/अमरावती/नागपूर
२. मा. संचालक, वैद्यकीय शिक्षण व संशोधन संचालनालय, सेंट जॉर्ज हॉस्पिटल आवार, सीएसटी रेल्वे स्टेशन जवळ, मुंबई - ४०० ००९.
३. मा. संचालक, आयुष संचालनालय, चौथा माळा, सेंट जॉर्ज हॉस्पिटल आवार, सीएसटी रेल्वे स्टेशन जवळ, मुंबई - ४०० ००९.
४. मा. संचालक, कला संचालनालय, सर जे जे स्कूल ऑफ आर्ट कॅम्पस, डॉ. डी.एन. रोड, फोर्ट, मुंबई-० ९.
५. मा. संचालक, शिक्षण संचालनालय (उच्च शिक्षण), महाराष्ट्र राज्य, ३, बी जे मेडिकल रोड, आगरकर नगर, मध्यवर्ती इमारत, पुणे-०९.
६. मा. संचालक, महाराष्ट्र कृषि शिक्षण व संशोधन परिषद, भांबुर्डा, पुणे - ४११ ०३७.
७. मा. संचालक, अल्पसंख्यांक व प्रौढ शिक्षण संचालनालय, १७, डॉ. आंबेडकर रोड, पुणे-०९.